Prijevod Luke 15, 13 u novoj Bibliji opovrgava njezinu promidžbu

dijalog.hr/vjera-i-duhovnost/prijevod-luke-15-13-u-novoj-bibliji-opovrgava-njezinu-promidzbu/86177

Petar Marija Radelj April 20, 2026

Prepričavanje namjesto prevođenja

Biblija Hrvatskoga biblijskoga društva i partnera, samovlasno podnaslovljena „Hrvatski standardni prijevod“, na više je mjesta odustala od prevođenja svetopisamskoga teksta, a njezini prevoditelji ili redaktori namjesto toga pribjegli su prepričavanju. To obrazlažu potrebom da svetopisamski tekst bude razumljiv. Ali time on prestaje biti prijevod. A dopisivanje novih riječi, kojih nema u izvorniku, krije opasnost da se takav „prijevod“ odvoji od izvornika u neko drukčije značenje i tumačenje.

Tako su učinili s *Evanđeljem po Luki*, 15. poglavljem, 13. retkom. U izdanju *Evanđelja po Luki* (Sarajevo, 2017., preveo Mario Cifrak) taj redak glasi: „Poslije nekoliko dana mlađi sin proda svoj dio i napusti kuću. Otputuje u daleku zemlju i ondje spiska imetak živeći pokvareno.“ (str. 189–190). U izdanju *Biblije* Hrvatskoga biblijskoga društva (Zagreb, 2025.) taj redak glasi: „Poslije nekoliko dana mlađi sin je prodao svoj dio i napustio kuću. Otputovao je u daleku zemlju i ondje spiskao imetak živeći pokvareno.“ (str. 1280).

Razlika u te dvije inačice, tiskane u rasponu od osam godina, jest što su aorist (*proda*, *napusti*, *spiska*) i povijesni prezent (*otputuje*) iz 2017. godine 2025. preinačeni u perfekt. Nakon toga preinačenja nije provedena lektura, pa je zanaglasnica *je* ostala na jedinom mjestu na kojem ne smije biti (*mlađi sin je prodao*; može biti: *mlađi je sin prodao* ili: *mlađi sin prodao je*).

Odakle riječi: „prodao svoj dio i napustio kuću“?

Za tvrdnju iz uvodnoga odlomka ključno je što se u objema inačicama u predikatnoj službi pojavljuju glagoli*prodati* i *napustiti* te objekti *svoj dio*, odnosno *kuću*. A ni jednoga od tih dvaju glagola i tih dviju imenica nema u grčkom izvorniku.

Ako je *Evanđelje po Luki* za tu *Bibliju* prevedeno još godine 2010., očito je da nije moglo biti prevedeno prema 28. izdanju Novoga Zavjeta na grčkom „iz 2013.“, kako stoji na str. II te *Biblije*, jer je 28. izdanje Nestle-Alanda prvi put objavljeno 2012. A nije moglo biti prevedeno ni prema nekom ranijem kritičkom izdanju s grčkoga kada u njemu nema riječi koje bi se mogle prevesti riječima: „proda svoj dio i napusti kuću“.

Podloga za prevođenje Svetoga Pisma

Po čemu je onda nastao taj prijevod? Ne znam, ali najbližima mi se čine dvije mogućnosti.

Njemački prijevod Svetoga Pisma zvan *Hoffnung für alle* prevodi tu rečenicu ovako: *Nur wenige Tage später machte der jüngere Sohn seinen Anteil zu Geld, verließ seinen Vater und reiste ins Ausland*. – „Samo nekoliko dana kasnije, mlađi sin prodao je svoj dio, napustio otca i otputovao u inozemstvo.“

Taj prijevod priredila je druga, također protestantska grupacija biblijskih društava zvana *Biblica*, sa sjedištem u Palmer Lakeu u Koloradu, SAD, a koja nije povezana sa Sjedinjenim biblijskim društvima sa sjedištem u Londonu, koji stoji iza ove hrvatske *Biblije*. Taj se prijevod predstavlja kao „takozvani komunikativni prijevod Biblije“, a glavna mu je odlika da „više ističe razumljivost sadržaja nego doslovnu točnost“ (Wikipedia).

Engleski prijevod Svetoga Pisma zvan *Good News Translation* prevodi tu rečenicu ovako: *After a few days the younger son sold his part of the property and left home with the money*. – „Poslije nekoliko dana mlađi sin proda svoj dio imanja i napusti kuću s novcem.“ Taj je prijevod priredilo Američko biblijsko društvo, sa sjedištem u Philadelphiji u Pennsylvaniji, SAD, koje jest član Sjedinjenih biblijskih društava. Težište toga prijevoda jest „na lakoći razumijevanja“ (Wikipedia).

Čuva li se time vjerodostojnost izvornika?

Kako u svjetlu činjenice takva kompromitiranja svetoga teksta i mogućega odgovora o predlošku vjerodostojnom smatrati rečenicu iz *Predgovora* nove *Biblije*, da je to prijevod „koji čuva dostojanstvo izvornika“ (str. II)? Zar se to može činiti dodavanjem novih, u izvorniku nepostojećih riječi?!

https://dijalog.hr/wp-content/uploads/2026/04/Jacob-Jordans-Izgubljeni-sin.jpg

Foto: Facebook screenshot

Kako u svjetlu tih činjenica vjerodostojnom smatrati rečenicu iz Predgovora nove *Biblije*: „ovo je prvi prijevod na hrvatski načinjen cjelovito s izvornih jezika i to iz pouzdanih izvornika, bez ikakvih posrednih prijevoda“ (str. I)? Upravo izabrani primjer pokazuje da prijevod nije načinjen ni s izvornoga jezika, ni iz pouzdana izvornika, ni bez posrednih prijevoda.

Prevoditelj, nakladnici, urednik, redaktori i lektori te *Biblije* kao i stručna tijela hrvatskih bibličara koje okuplja Biblijski institut Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko katoličko biblijsko djelo i drugi mjerodavni o ovom i svim drugim uočenim nedostatcima u cijelom pothvatu već mjesecima samo – šute.

Oni pak kojima je do zarade cijelo vrijeme reklamiraju taj proizvod kao „katolički prijevod“. A on to nije, kako je objasnio nadbiskup Martin Vidović.

Razumljivost kroz stoljeća

U *Predgovoru novom prijevodu Hrvatskog biblijskog društva* anonimni je autor istaknuo: „Iako je Biblija uvijek ista, jezici se mijenjaju s vremenom, pa ono što je razumljivo jednom naraštaju, postaje teže ili nikako razumljivo budućim generacijama.“ (str. I). Razgledanje hrvatskih prijevodā *Luke* 15, 13 od XI. stoljeća (*Assemanijev evanđelistar*, čiji staroslavenski prijevod pohrvaćuju hrvatski glagoljski misali) do XXI. stoljeća (Vrtarićev

prijevod iz 2016.), u vremenskom razdoblju od tisuću godina, pokazuje upravo suprotno; da je suvremenomu hrvatskomu čitatelju razumljivije i ono što je davno točno prevedeno, nego li ono što se u ime razumljivosti izmišlja posljednjih godina.

Raščlanimo rečenicu na dijelove i pogledajmo kako glasi na grčkom, latinskom, u 26 objavljenih hrvatskih prijevoda kao i u dodatnim mogućim inačicama.

I.

kaì met' ū pollàs hēméras (grčki, godine 54.)
Et non post multos dies (*Vulgata*, 384.)
I ne po mnozihᵇ dᵇnehᵇ (*Hrvojev misal*, 1403.)
I ne izide vele dan (Bernardin Drvodilić Splićanin, 1495.)
I ne po mnozihᵇ dnehᵇ (Šimun Kožičić Benja, 1531.)
I ne do mnogo dnevi (Ivan Drkoličić Ričić, oko 1570.)
I ne pomnogo dana (Ivan Bandulavić, 1613.)
I ne nakon vele dana (Bartul Kasić, *Pisma Sveta*, 1636.)
I ne nakon mnogo dana (Bartul Kasić, *Vanghielia*, 1641.; Antun Kaznačić, *Evangeglja*, 1841.)I ne posli mnogo danā (Petar Katančić, oko 1815.)I za ne vnogo dnevih (Ivan Rupert Gusić, oko 1820.)

I nakon malo danā (Ivan Matij Skarić, 1860.)I po tom do nekoliko danā (Bogoslav Šulek, 1877.; Milan Rešetar 1895.)I poslie nekoliko dana (Josip Stadler, 1899.)A poslije nekoliko dana (Petar Vlašić, 1921.)I iza nekoliko dana (Franjo Zagoda, 1925.)Poslě nekoliko dana (Lujo Bakotić, 1933.)Nekoliko dana kasnije (Ivan Evanđelist Šarić, 1942.)Nakon nekoliko dana (Bonaventura Duda i Jerko Fućak, 1973.–1985.)A nakon nemnogo dana (Tomislav Ladan, 1985.)Poslije nekoliko dana (Gracijan Raspudić, 1987.; Ljudevit Rupčić, 2003.; Mario Cifrak, 2017. i 2025.)I nekoliko dana kasnije (Branko Djaković, 1989.)Ne mnogo dana kasnije (Ivan Vrtarić, 2016.)nedugo zatim

II.

synagagȍn pánta
congregatis omnibus
sabravᵇ vsa (*Hrvojev misal*, Kožičić Benja)skupifši fse (Drvodilić Splićanin)skupivši sve (Drkoličić Ričić)skupivši sva (Bandulavić)skupivši svaka (Kasić, 1636.)pokupivši sva (Kasić, 1641.; Kaznačić)sakupivši svaka (Katančić)

skup spravivši vsa (Gusić)skupi sve (Skarić)pokupi svoje (Šulek)pokupi sve svoje (Rešetar, Bakotić)pokupivši sve (Stadler, Zagoda, Djaković)pokupivši sve svoje (Vlašić)pokupi sve (Šarić, Duda-Fućak)unovči sve svoje (Raspudić)skupi sve svoje (Rupčić)skupivši sve svoje

(Ladan)skupi sve (Vrtarić)proda svoj dio i napusti kuću (Cifrak, *iako u izvorniku nema ni spomena o prodaji, nema napuštanja kuće!*)

III.

ho neőteros hyiòs
adolescentior filius
mlaji sinᵇ (*Hrvojev misal*)
mladi sin (Drvodilić Splićanin)
mlaiši sinᵇ (Kožičić Benja)mlađi sin (Drkoličić Ričić, Kasić, Katančić, Kaznačić, Skarić, Šulek, Rešetar, Stadler, Vlašić, Zagoda, Bakotić, Šarić, Duda-Fućak, Raspudić, Rupčić, Ladan, Djaković, Vrtarić, Cifrak)mladji sin (Bandulavić)mlajši sin (Gusić)

IV.

apedḗmēsen
peregre profectus est
ide (*Hrvojev misal*)i odpravi se, pojde (Drvodilić Splićanin)otide (Kožičić Benja, Zagoda)pođe iz doma (Drkoličić Ričić)odtide (Bandulavić)putnički otide (Kasić; Kaznačić)daleko se odili (Katančić)odišel je (Gusić)i otide (Skarić)i otiđe (Šulek)i ode (Rešetar, Bakotić, Šarić)otputuje (Stadler, Ladan, Cifrak)otputova (Vlašić, Duda-Fućak, Vrtarić)te krenu (Raspudić)te pođe (Rupčić)otišao je (Djaković)

V.

eis khṓran makrán
in regionem longinquam
na stranu dalečnuju (*Hrvojev misal*, Kožičić Benja)u niko vladanje daleko (Drvodilić Splićanin)u daleko vladanje (Drkoličić Ričić)u stranu daleku (Bandulavić)u rusag daleki (Kasić, 1636.)u daržavu daleku (Kasić, 1641.; Kaznačić)u državu dugokrajnu (Katančić)zvan domovine vu dalečnu krajinu (Gusić)na daleke strane (Skarić)u daljnu zemlju (Šulek, Rešetar, Stadler, Zagoda)u tuđinu u daleku zemlju (Stadler, Vlašić)u daleku zemlju (Bakotić, Šarić, Raspudić, Rupčić, Duda-Fućak, Djaković, Vrtarić, Cifrak)u zemlju daleku (Ladan)

VI.

kaì ekeĩ dieskórpisen
et ibi dissipavit
i tu rastoči (*Hrvojev misal*, Kožičić Benja)i onde razstrati (Drvodilić Splićanin)tere ondje rasu (Drkoličić Ričić)i ondi rasu (Kasić, Bandulavić, Kaznačić, Katančić)ter ondi rastepel je (Gusić)i ondi razasu (Skarić)i ondje prosu (Šulek, Zagoda)i onamo prosu (Rešetar, Bakotić)i ondje razasu (Stadler)i ondje rasu (Vlašić, Rupčić)ondje prosu (Šarić)i ondje potrati (Duda-Fućak)gdje rasu (Raspudić)i ondje raspe (Ladan)i tamo prosuo (Djaković)i protrati ondje (Vrtarić)i ondje spiska (Kuzmič, Cifrak)i ondje baci

i ondje potratii ondje poharčii ondje proćerdai ondje profućkai ondje proharčii ondje prolumpai ondje prorajtai ondje protepei ondje protratii ondje raskrčmii ondje rasprčkai ondje rastepei ondje ulupai ondje utučei ondje slistii ondje sprašii ondje straćii ondje zarajta

VII.

tèn ūsían autũ
substantiam suam
iměnie svoe (*Hrvoje misal*)
blago svoje (Drvodilić Splićanin)
imenᵇe svoe (Kožičić Benja)imanje svoje (Drkoličić Ričić, Katančić, Kaznačić, Šulek, Rešetar, Stadler, Vlašić, Zagoda, Ladan)blago svoje (Bandulavić)stoku svoju (Kasić)odvečtvo svoje (Gusić)svoje imanje (Skarić, Bakotić, Šarić, Raspudić, Rupčić, Djaković)svoja dobra (Duda-Fućak)svoj imetak (Vrtarić)imetak (Cifrak)svoj imutaksvoju imovinu

VIII.

zõn
vivendo
žive (*Hrvoje misal*)živeći (Drvodilić Splićanin, Kasić 1636., Rešetar, Stadler, Zagoda, Bakotić, Šarić, Duda-Fućak, Raspudić, Ladan, Djaković, Vrtarić, Cifrak)živući (Kožičić Benja, Drkoličić Ričić, Bandulavić, Kasić 1641., Katančić, Kaznačić)živuč (Gusić)živuć (Skarić)živeć (Šulek)provodeći život (Rupčić)

IX.

asṓtōs
luxuriose
bludno (*Hrvoje misal*, Kožičić Benja, Bandulavić, Kasić 1636.)nečisto u bludu (Drvodilić Splićanin)bludoputno (Drkoličić Ričić)razbludno (Kasić 1641., Katančić, Kaznačić, Stadler)nasladno (Gusić)razputno (Skarić)bezputno (Šulek)besputno (Rešetar)raskošno (Vlašić, Ladan)raspušteno (Zagoda, Šarić)raskalašno (Bakotić)razvratno (Raspudić, Rupčić, Duda-Fućak)u razvratu (Djaković)razvratnim životom (Vrtarić)pokvareno (Cifrak)bezobzirnopustopašnorasipničkirasipnoraskalašenoraspojasanorazularenorazuzdano

Sveto pismo oblikuje hrvatski jezik

Hrvatski se jezik tijekom stoljećā mijenjao, ali nipošto toliko da bi se izgubilo razumijevanje jedne rečenice, važne za poimanje kulture, vjere u Milosrdnoga Otca i književnosti koja se ponosi spjevom *Suze sina razmetnoga* Ivana Gundulića (1622.).

Sveto Pismo već više od tisuću godinu oblikuje hrvatski jezik i izražava se njime. Podsjećajući kako Hrvati pokršćanjenju duguju prvi reprezentativni jezični dokument – glagoljski Rimski misal s lekcionarom (biblijskim čitanjima), hrvatski književni povjesničari i kulturolozi nedvosmisleno zaključuju: „Hrvatski jezik svoje korake čini pod okriljem Crkve i

u oštrom rivalitetu s latinskim. Taj jezik kao da je iznikao ispod misnog ornata.“ (Ivan Pederin, *Pretvorba hrvatskoga iz crkvenog u književni jezik*, Crkva u svijetu, 5/1970., br. 1, str. 65).

Naime, svetopisamske misne perikope (poslanice i evanđelja) naviještale su se na narodnom jeziku svemu puku svake nedjelje i blagdana u svakoj crkvi. Svako se *štenje* (čitanje) ponavljalo svake godine. Time se stvarao jezični osjećaj i utemeljivala hrvatska književnojezična zajednica (usp. Radoslav Katičić, *Hrvatski jezik*, Zagreb: Školska knjiga, 2013., str. 57–58).

Namjesto zaključka

Tvrdnja da su dosadašnji prijevodi Svetoga Pisma na hrvatski zastarjeli ili nerazumljivi nema uporište među izvornim govornicima hrvatskoga jezika. Ona nije potkrijepljena ni jednim istraživanjem, pa stoga nije ni društveno, ni jezično, ni crkveno, ni znanstveno utemeljena. To jednostavno nije objektivan ni istinit razlog za pothvat kojega se prihvatila skupina katolika, protestanata više denominacija i židova, pod okriljem Hrvatskoga biblijskoga društva, a na poticaj političkih emisara iz inozemstva.

Dakako, isticanje te izlike nije razlog da se zaista ne napravi novi prijevod Svetoga Pisma, ali da on bude vjeran, ispravan, pouzdan, čitak i odobren. *Biblija* Hrvatskoga biblijskoga društva i partnera nije međutim ništa od toga.

Idejni začetnik toga pothvata Nijemac Thomas Kaut imao je jasnu agendu u kojoj je uspio: spriječiti da novi prijevod Svetoga Pisma na hrvatski bude u skladu sa zahtjevima konstitucije *Dei Verbum*, broj 22 (prikladan i točan prijevod) i broj 25 (opremljen potrebnim i dovoljnim tumačenjima, s prikladnim bilješkama).

Dometi i granice Biblije Hrvatskoga biblijskoga društva

Protiv svetostoličkih smjernica za prevođenje Biblije

Širi li novi prijevod Biblije zablude?

Kroatocentričnost kao pokriće

Pri prvom čitanju *Predgovora novom prijevodu Biblije* učinilo mi se čudnim zašto nepotpisani netko ističe kroatocentričnost toga proizvoda: „Iako dio svjetske misije, ovaj je prijevod posve hrvatski. Svi su urednici, prevodioci i jezični stručnjaci angažirani na ovom prijevodu Hrvati“ (str. I). Kao da etničko podrijetlo suradnika jamči uspješnost kakva (umna) pothvata. Poslije sam shvatio da je to samo pokriće za bjelosvjetsku narudžbu da i Hrvati dobiju prijevod Biblije koja ne će podupirati dogme katoličke vjere, nego će ih razvodnjavati.

A dobili su i više od toga: prijevod koji se odrekao biblijskoga stila i koji Sveto Pismo želi žurnalizirati (učiniti novinskim tekstom), a njegov hrvatski jezik „uskladiti“ s prevladavajućim stranim jezicima koji nemaju ni stilske ni oblične istančanosti poput hrvatskoga. Tako su Hrvati, uz gubitak bogate leksičke tronarječne riznice, koja hrvatskomu standardu daje osobit jezgreni biljeg, izgubili i oblič̆nu u liku aorista i imperfekta.

Kao krunu podmetanjā nepotpisani pisac *Predgovora* ističe kako taj novi prijevod „poštuje i nasljeduje sva dobra iskustva dosadašnjih prijevoda“ (str. I). U kontekstu svega rečenoga ta je rečenica tek prigodna ispraznica.

Koga zanima više:

e-knjiga *Susret s Biblijom Hrvatskoga biblijskoga društva*, Varaždinske Toplice, 2026.

Bibliografija napisa o prijevodu Biblije Hrvatskoga biblijskoga društva

Novi prijevod Biblije nema službeno odobrenje

Biskup Ivan Šaško razotkrio podvale s novim prijevodom Biblije